מ ד י נ ה

י ה ו ד י ת

ב ד ר ך

בס"ד, גליון מס' 20 ("מי בא" 212) – ב' אדר התשפ"ו

תורת ארבעים יום

...ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה -

וסמוך לו: וידבר ה' אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה וגו'. ככל הנראה, מן הסמיכות הזו דרשו בזוהר: **תרומה – תורה-מ'**, כלומר: עיקר מה שלמד משה בארבעים ימי שהותו בהר הוא תבנית המשכן ומעשהו! וכפי שכתוב כמה פעמים בהמשך "ככל אשר אני מראה אותך בהר", "כאשר הראית בהר" ועוד.

ובאמת כל זה קרוב לפשט הכתובים, שהרי כמעט לא מדובר מכאן ועד סוף ספר שמות על "התורה והמצוה אשר כתבתי להורותם" אשר לשם קבלתם עם לוחות האבן נצטוה משה (בסוף משפטים, לאחר מתן תורה) "עלה אלי ההרה", וכדברי רבותינו הם כוללים את כל המקרא והמשנה, הנביאים הכתובים והתלמוד, ומדוע אם-כן אין לכך ביטוי בספר שמות?! פרשת משפטים (והברית שבסופה) נאמרה עוד עליית משה ההרה, ובסוף כי תשא חוזרות בקיצור מצוות ספר הברית, שמן המשחה והקטורת (וגם השבת) קשורים כמובן למשכן, אבל היכן הם כל התורה והמצוה שלשמם עלה משה? כלום לא "נמצא להם מקום" בספר שמות, המתרכז כולו במשכן ומעשהו?! ומנגד, מדוע לא נאמר בציווי למשה "עלה אלי וארא את תבנית המשכו וכליו" וכיוצא בזה?

לכאורה מתבקש לומר – בדרך אפשר כמובן – ש**הן הן הדברים**! תבנית המשכן ומוצאיו ומובאיו לכל פרטיו, עם בגדי הקדש, הן הן התורה כולה ומצוותיה הפרטיות ופירושיהן! כשם שכל תרי"ג המצוות כלולות בעשרת הדיברות-הכללים ונמשכות מהן (וכפי שפייטו חכמי הדורות, החל מרב סעדיה גאון, ו"הכניסו" את כל המצוות אל תוך הדברות, לאמירת "אזהרות" בליל שבועות) ו"מלבישות"-מיישמות אותן, כך משה בהר נכנס אל תוך המשכן של מעלה אשר בו לוחות-העדות מעשה אלקים, ורואה ונוכֵח איך כל מעשה המשכן בריבוי פרטיו "מלביש"

וממשיך את הדיברות אל מכלול המעשים והמצבים בכל הזמנים והמקומות, ב"עולם קטן"-ישראל ובעולם הגדול, ואֵלו מצוות והלכות מתבקשות מכך כ"השלכות" של דיברות סיני.

ובבוא משה אל אהל מועד, לאחר שהוקם המשכן, הוא שומע את הקול מידבר אליו מן הלוחות שבין שני הכרובים, ונזכר ו"משחזר" את כלל המצוות ופירושיהן שראה ושמע בהר, ויוצא ומורה לעם, כל מצוה בזמנה ובמקומה.

תורה של יום ותורה של לילה

והנה משה "קרוב לשמים" (ומדבר עמהם מפה לאוזן – "האזינו השמים"), ושייך בעיקר לתורה שבכתב ואספקלריא מאירה, בחינת יום, ויש לומר שאת התורה שבעל-פה, בחינת לילה, למד בארבעים הלילות, באספקלריה שאינה מאירה, ואשר-על-כן זקוק הוא ל**בצלאל**, הנמצא **בצל- א-ל** בכדי לראות ו"להזכר" איך נראים הדברים מלמטה ומבחוץ, והיינו "משכן ואחר-כך כלים" כפי שעשה בצלאל, בעוד שמשה-מצדו העומד בפנים רואה "כלים ואחר-כך משכן". והוא היחס בין ראיית-נבואה לדעת-רוח הקדש שניחן בה בצלאל (וגם היא **בהירות**, בגימטריא **רוח הקדש**, אך לא כראיה-של-חכמה-נבואה). אולי משום כך משה עצמו לא השתתף במעשה המשכן לפרטיו עם החכמים העושים בניצוח בצלאל, אלא הוא מעמיד את המשכן כולו לאחר שרואה שכל פרטיו מתואמים היטב עם הכלל שהֻראה בהר.

במישור אחר באים הדברים לביטוי בכך שמשה לא-לגמרי מאמין בעם שיקבל ויפנים היטב את המֻסָר השמיימי שבפיו: "והן לא יאמינו לי", "ידעתי אחרי מותי כי השחת תשחיתון" ועוד כהנה, ומשום כך נגזר עליו שלא להכנס לארץ-האמונה, מקום יישום המצוות-הפרטים בשטח (וכך מצינו במסכת מנחות שלא הבין מתחילה את דברי ר' עקיבא, ראש חכמי תורה שבע"פ). שכן כמו שעשיית הפרטים ללא הכלל הרואה ומאשר, עלולה להפוך את המשכן המבוקש לעגל זהב, כך הכלל ללא הפרטים-היישומים הופך את הלוחות החקוקות ל"אותיות פורחות", ועל הניתוק הזה בין השמיימיות לארציות ותוצאותיו, נאמר למשה "לך רד כי שחת עמך".

משה ומשיח

"לא קם כמשה" בבהירותו השמיימית (שאינה מועכרת על ידי מעשי התחתונים שאינם מבוררים), ואף המשיח (- גואל אחרון שמתלבש בו-עצמו גואל ראשון) "נביא גדול הוא **קרוב** למשה" כלשון הרמב"ם, אך ישנה במשיח גם בחינה של "ירום (ונשא וגבה מאד) – ממשה" כלשון רבותינו, והיינו שבימיו תושלם גם בחינת תורה שבעל פה כולה ותאיר **בארץ** לעין-כל, והמקדש שייבנה לא ייגנז (כמשכן)

אלא נכון יהיה בראש הרים עד שגם הגויים יבואו להתבשם מדרכיו ואורחותיו, ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים.

גניזת הארון ושמן המשחה

יחס דומה ניתן לראות בין **בית ראשון** בו ישנה שכינה ונבואה וארון העדות גלוי במקומו וכהנים גדולים ומלכי בית דוד משוחים בשמן המשחה, לבין בית שני שחסרנו את כל אלה, כי גנז יאשיהו המלך שבדור השלשים מאברהם (כאשר באמצע דוד (בדור ה=14 כמספר שמו) ושלמה-בונה המקדש) את הארון (ושאר הדברים שעימו – ראו הוריות יב,א) ואת שמן המשחה. ולמה גנז? לפי שראה שתלך המלכות בגולה, ואמר "ללויים המבינים... אין לכם משא בכתף (גם כאשר תשובו מן הגולה, ומ)עתה עבדו את ה' אלקיכם ואת עמו ישראל" – כלומר מעתה מתחיל העידן בו שלטת וגוברת התורה שבעל-פה (בחינת ה"גברא" שבתורה לעומת ה"חפצא", ודי למבין).

אך למה גנז יאשיהו את שמן המשחה שמצווים אנו למשוח בו לדורות עולם? יתכן שזאת משום שהמלכות הראויה נגנזה, ואם עד כה גם מלכי בית דוד נמשחו בשמן המשחה ואינם נחשבים "זר" אצלו, הרי מעתה אין המלכים ראויים להמשח, ואף הכהנים (החוסים בצילם) לא יימשחו.

והנה במשה עצמו לא מצינו שנמשח, אבל הוא מקור המשיחה בקירון עור פניו שזכה לו ברדתו מן ההר, והוא מאציל את אורו מן השמן שעשה, ולא חסר ממנו כלום, כנר שמדליקים ממנו, ו"כולו קיים לעתיד לבוא" כדברי חכמים (בהוריות שם) – כנראה לדורו של משיח (שיימשח, כשמו); שלימותו של משה לא נחסרה, אך בימות המשיח היא תופיע גם במכלול פרטי תורה שבעל-פה, תורת הארץ.

* * *

ניתן לומר שכל אב או רב מובהק הריהו לגבי בניו כמשה השמיימי שיוצר את האטמוספירה הכללית שבתוכה ולאורה הבן ממשיך את ריבוי הפרטים לפי זמנו ומקומו והמצבים המתחדשים-לבקרים. לגבי האב הלילה הוא העתיד בו גנוז בהעלם אור היום-הדור שקדם, ואלו לגבי הבן – "ברישא חשוכא והדר נהורא".

ולענין המדינה אולי נכון להתבטא כך: מדינה מעשי ידי אדם ללא תודעת משה, עלולה להתגלגל חלילה למדינת עבודה זרה בשלטון ערב-רב, כעֵגל המִדבָּר בטרם ירד משה (אכן יש לזכור שמשה הוא זה שקיבל את הערב-רב, וגרים כשרים הם, שנתערבו בהמשך בישראל, אך **שלטונם** עלול להיות גרוע מזה של נכרים כדאיתא בזוהר; "מדינה יהודית בדרך" (שמורי הרב גינזבורג שליט"א רואה בה שלב ביניים **בדרך** אל גילוי המשיח), היא מדינה שספר תורת משה על לבה בכללות; האטמוספירה יהודית לגמרי אך אזרחיה הם לעתים "בנים לא אמון בם", ולא כל פרטי התורה מאירים לכל ומיושמים-בטוב אצל כל אדם, ואילו עידן המשיח שיתגלה בעקבות כך הוא עידן בו כל התורה שבעל פה – המסורה והמתחדשת

– "נפתחת" ומיתרגמת ומתיישבת על כל לב, משמחת ומשוּחָה בשמן משחת קדש, והעיקר – "מוכיחה את עצמה בשטח" לברכה בקרב הארץ. אמן כן יהי רצון!

* * *

לעילוי נשמתם הטהורה של

אבא מארי ר' אברהם אליהו זלה"ה ב"ר מיכאל, בשנת החמשים לפטירתו ב-ו' אדר לעת ערב

אמי מורתי מרת הינדה רבקה ע"ה בת ר' אהרן יהושע, בשנת השלשים לפטירתה בליל ז' אדר

ת.נ.צ.ב.ה